

Світовий океан та його частини

«Інтелектуальна розминка»

- 1. Найпоширеніший мінерал на Землі:**
- 2. 96,5 % вод всієї планети припадає саме на води:**
- 3. Вода в атмосфері перебуває переважно:**
- 4. Малому колообігу води відповідає характеристика:**
- 5. З усього об'єму води на Землі прісної води:**
- 6. Вода переходить з рідкого стану в газоподібний за температури:**
- 7. Великому колообігу води відповідає характеристика:**
- 8. Вода переходить з рідкого стану в твердий за температури:**
- 9. До поверхневих вод суходолу належать:**
- 10. Найменша кількість води перебуває:**

Пригадайте

???? Як утворювалися сучасні материки?

Нові терміни до скарбнички знань

матері́к

о́стрів

ато́л

архіпела́г

піво́стрів

Нові назви до скарбнички знань

о. Гренлándія

о. Мадагаскár

о. Велúка Бритáнія

п.- ів Аравíйський

п.- ів Індостán

п.- ів Скандина́вський

п.- ів Крúмський

Частини світового океана

Океани

моря

затоки

протоки

Суходіл в океані

материки

острови

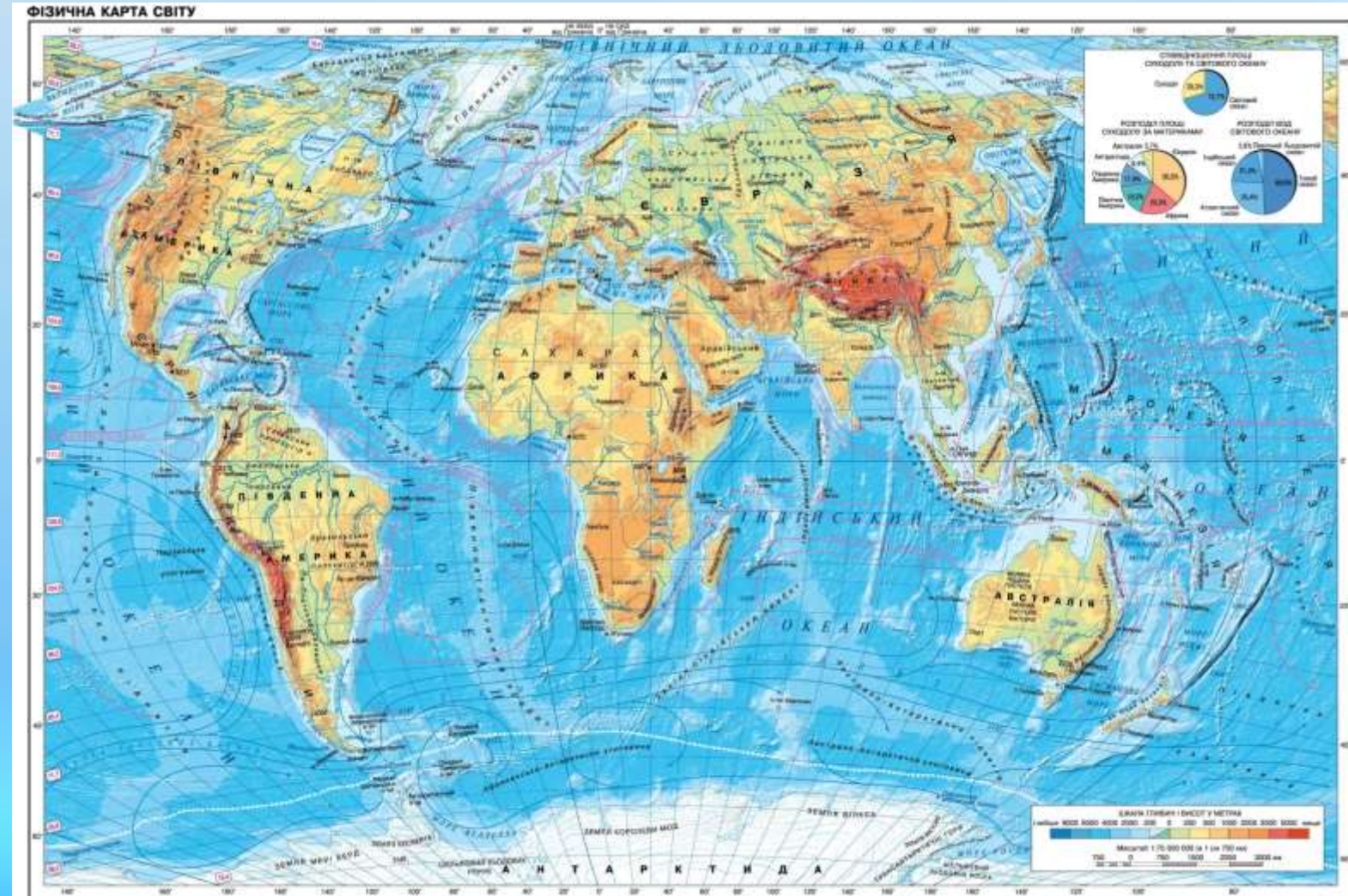
півострови

Материки – найбільші частини суходолу Землі

Материки

— великі за площею ділянки суходолу, які з усіх боків омиваються морями й океанами

Їх ще називають
континентами
(від лат. – «неперервна
земля»)

Скільки материків на Землі?

Площі материків

Завдання

- З'ясуйте, у скільки разів найбільший материк перевищує площу найменшого

Завдання

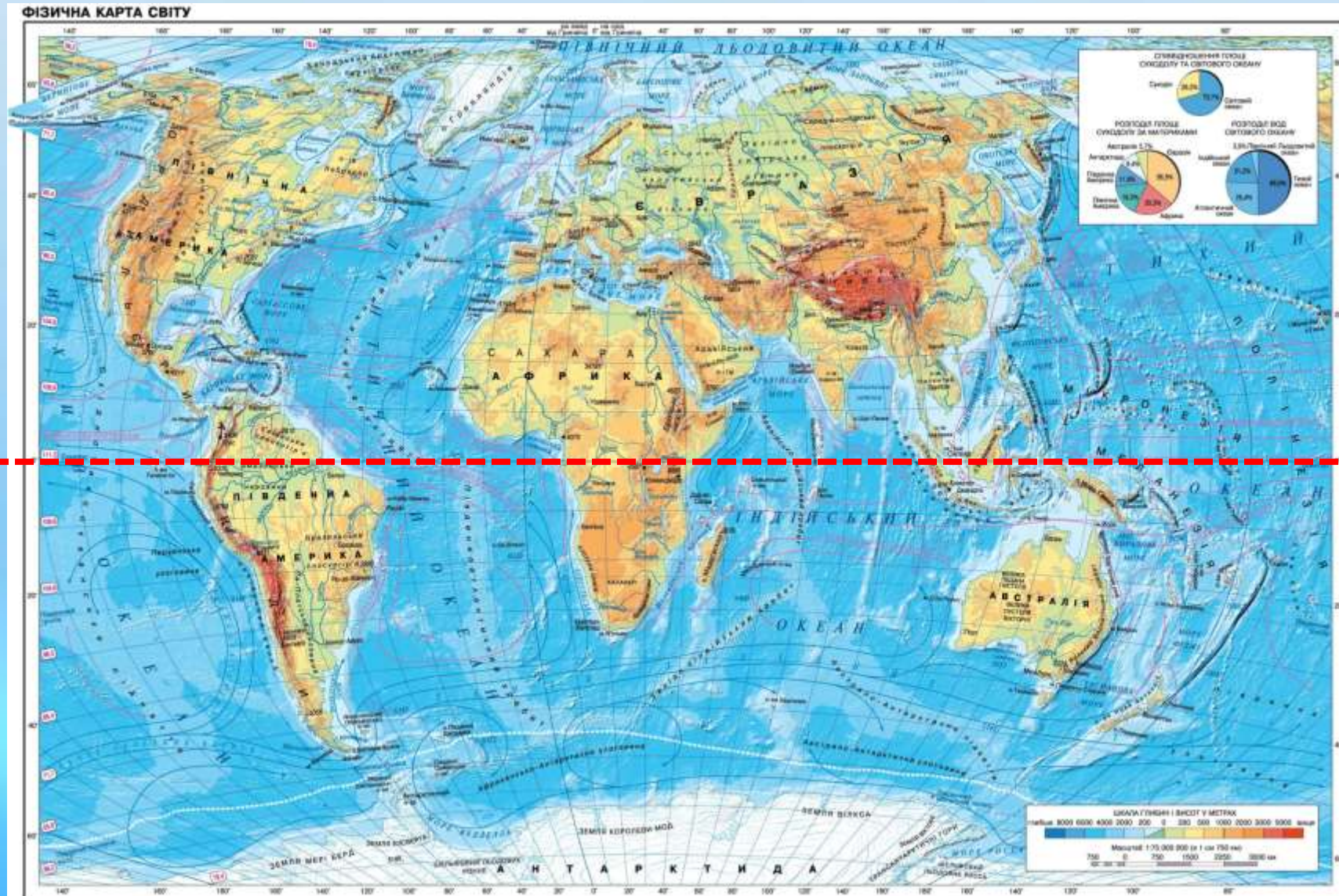
- За коловою діаграмою назвіть материки від найбільшого до найменшого

Співвідношення
площ материків

Завдання

- Установіть за картою, у якій півкулі Землі (південній чи північній) за площею переважають материки над океанами

Острови

— це відносно невеликі порівняно з материками ділянки суходолу, з усіх боків оточені водою

ПОХОДЖЕННЯ ОСТРОВІВ

Материкове

колишні частини
материків

*Гренландія,
Мадагаскар,
Велика Британія*

Вулканічне

наслідок виверження
підводних вулканів

*Ісландія,
Гавайські, Японські,
Маріанські*

Коралове

наслідок нагрома-
дження скелетів коралів

*Острови Великого
Бар'єрний риф*

Материкові острови

Види островів за походженням

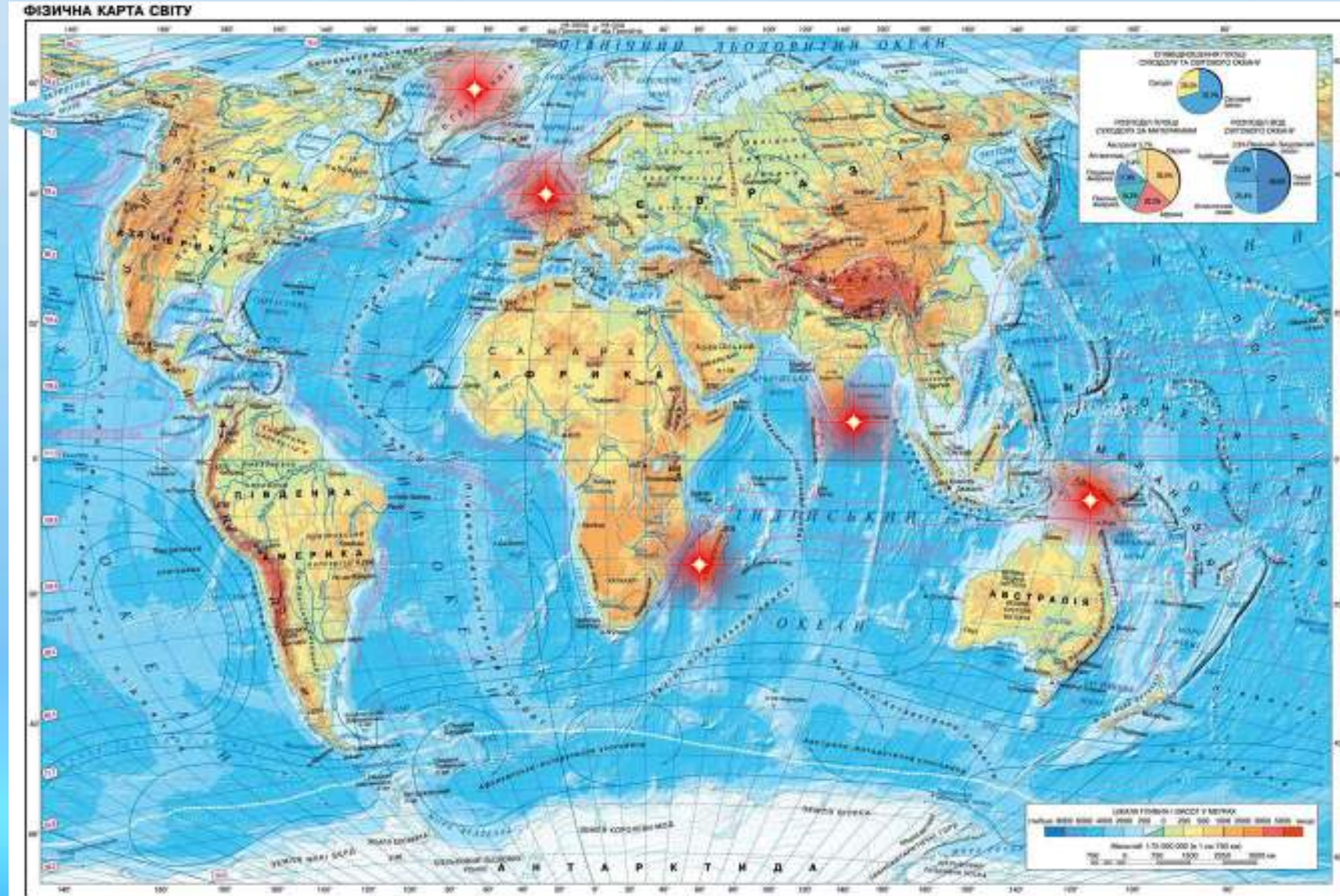
Материкові — це колишні частини материка, що відокремились від нього внаслідок опускання частини суші нижче рівня моря

- зазвичай найбільші за площею
- знаходяться, як правило, на шельфі й мають подібні з материком риси природи: склад гірських порід, рослинний покрив і тваринний світ
- деякі утворилися при розколах давніх материків → їхні берегові лінії збігаються з узбережжями сусідніх материків

Материкові острови

Поблизу кожного з материків можна відшукати острови материкового походження

- Гренландія
- Нова Гвінея
- Мадагаскар
- Велика Британія
- Шрі-Ланка

Материкові острови

Види островів за походженням

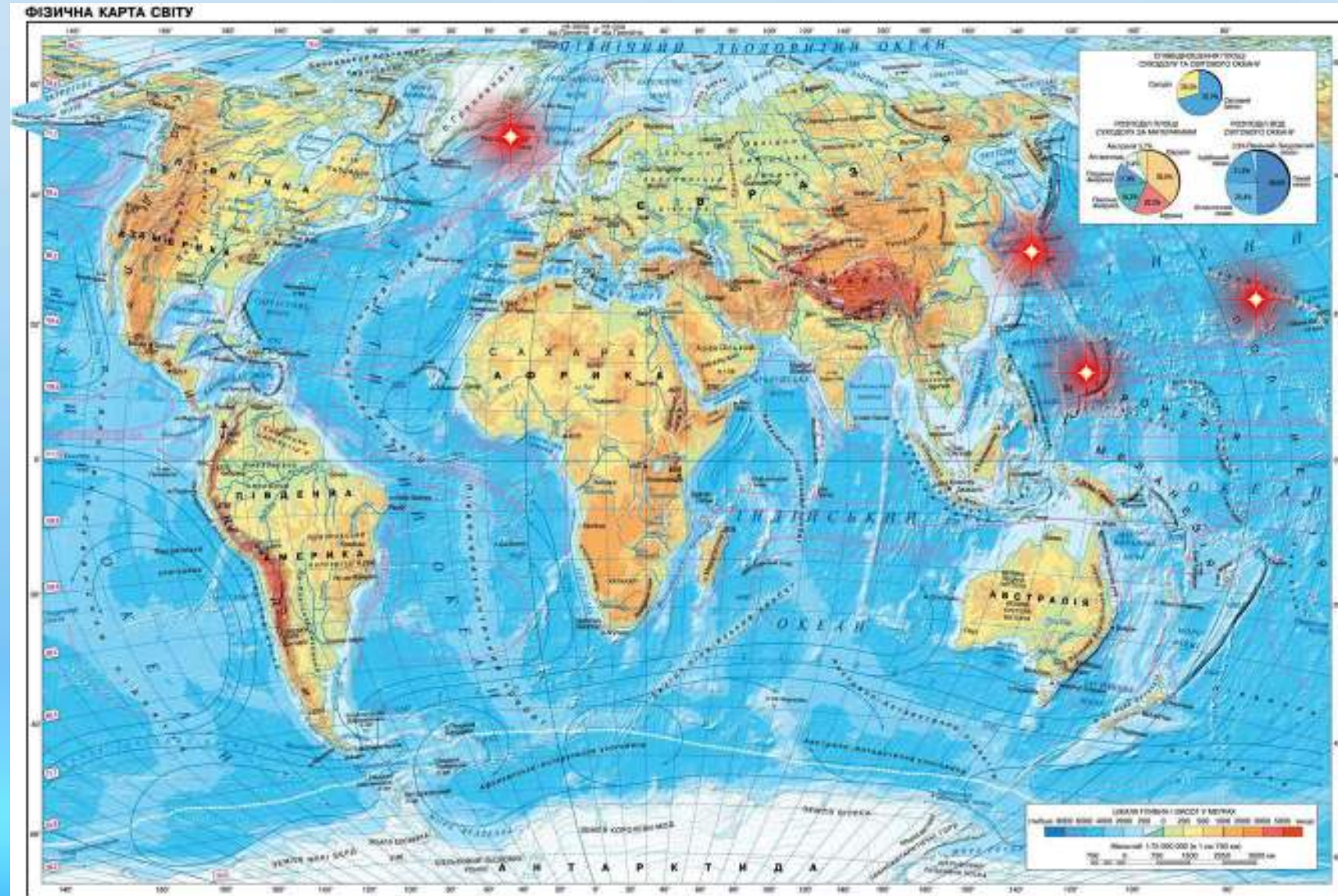
Вулканічні виникли внаслідок вивержень вулканів під водою, верхівки яких здіймають над океаном завдяки гірському рельєфу

- більш віддалені від материків
- як правило, мають значно менші розміри
- часто лежать на краях літосферних плит, де вулканічні процеси найбільш активні
- найбільше вулканічних островів у Тихому океані

Вулканічні острови

Найбільше вулканічних островів у Тихому океані

- Японські
- Маріанські
- Гавайські
- Ісландія (в Атлантичному океані)

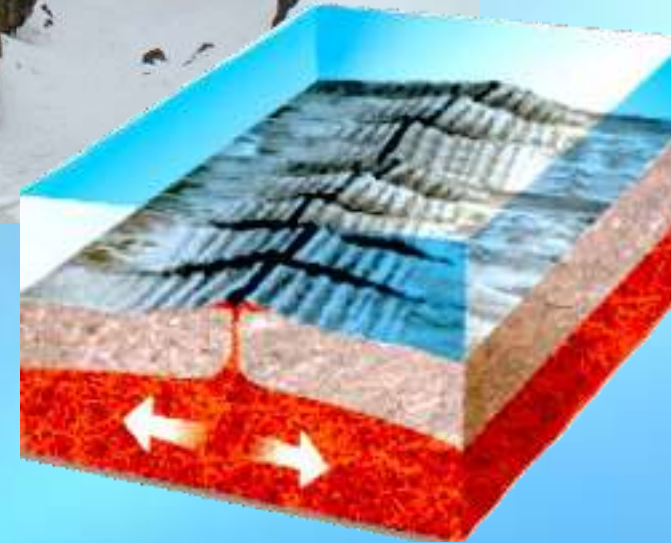
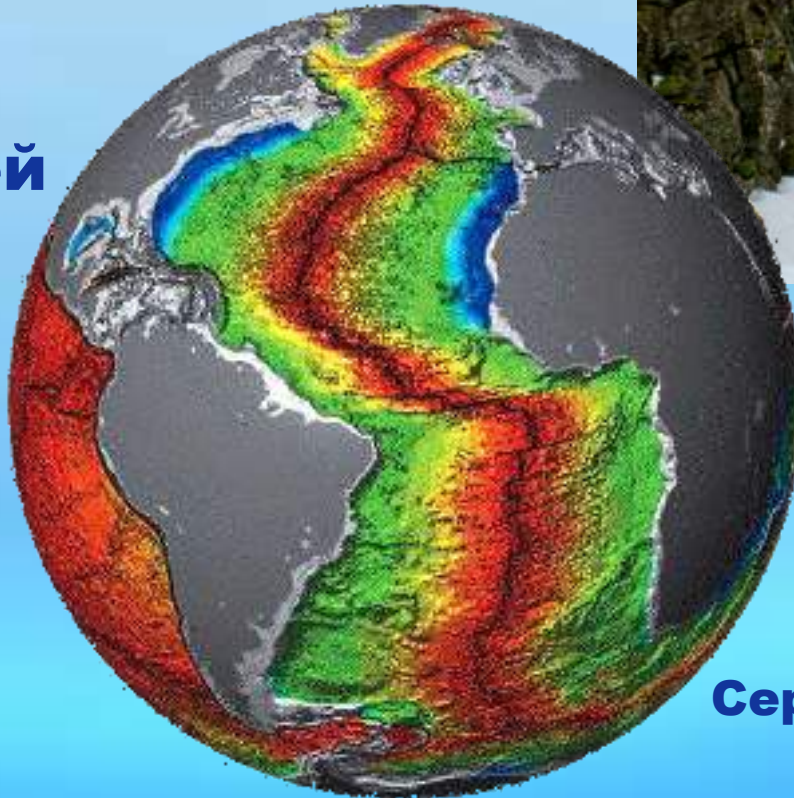

Найбільший за площею вулканічний острів

- о. Ісландія є частиною Серединно-Атлантичного хребта, який позначає межу між Євразійською та Північноамериканською літосферними плитами

Завдання

1. За малюнком поясніть, як утворився острів Ісландія
2. Оцініть переваги й недоліки життя людей на цьому острові

Тріщина (рифт) вздовж Серединно-Атлантичного хребта в Ісландії

Завдання

1. За малюнком поясніть, які зовнішні ознаки підтверджують вулканічне походження Гавайських островів
2. Поміркуйте, чому Гавайські острови розташовані дугою

**Гавайські острови (космічний знімок).
Є вершиною великого підводного
вулканічного хребта**

Коралові острови

Види островів за походженням

Коралові утворюються в результаті скупчення вапнякових скелетів коралових поліпів (колоній морських тварин)

- коралові поліпи живуть у морях тропічного поясу, на шельфі, де вода не нижче $+20^{\circ}\text{C}$
- під водою з їхніх вапнякових скелетів з часом розростаються коралові рифи

Великий Бар'єрний риф

– найбільша у світі коралова споруда простягається вздовж східних берегів Австралії на 2300 км

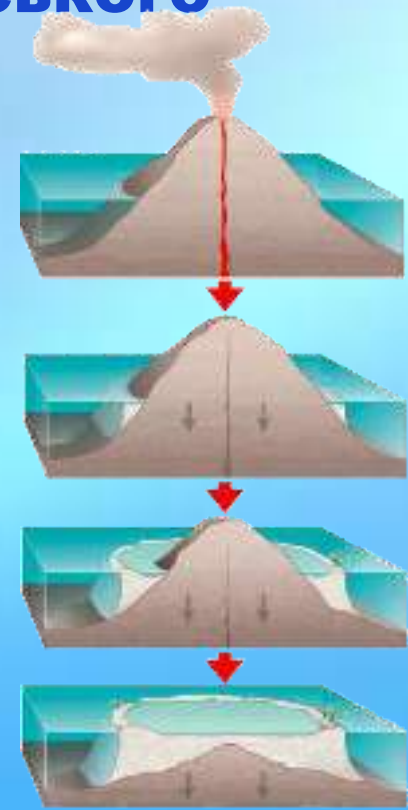
Завдання. Поясніть, які умови сприяли формуванню найбільшої у світі коралової споруди вздовж східних берегів Австралії

Атоли

Атол

— кораловий острів, який має форму суцільного або розірваного кільця, що оточує мілководну лагуну

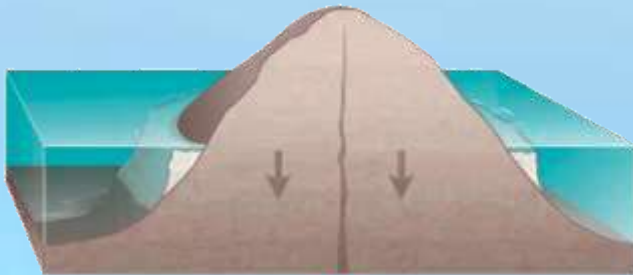
- Формування атолу триває до 30 млн років
- Основою для атолу здебільшого є вершина підводного вулкана, навколо якого в теплій воді швидко наростають корали
- Найбільше атолів у тропічних широтах Тихого й Індійського океанів

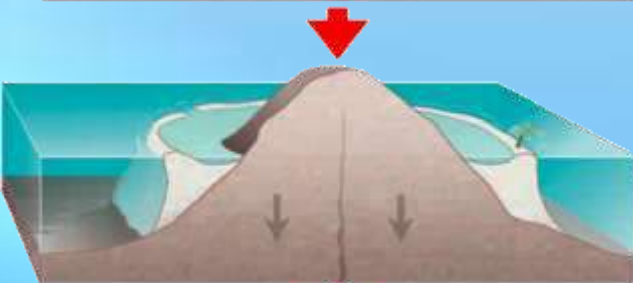
Стадії формування атола

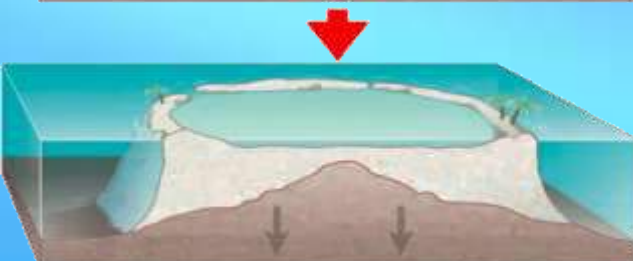
I. Вулканічний острів

II. Осідання дна, формування колового рифу навколо острова, часто, з невеликою проміжною лагуною

III. Розростання колового рифу, його перетворення у великий бар'єрний риф з більшою та глибшою лагуною

IV. Занурення острова під воду, перетворення бар'єрного рифу в атол з відкритою лагуною

Завдання.

- 1. За схемою розгляньте, у якій послідовності відбувається формування атола**
- 2. Поясніть, яке значення має наявність вулкана для формування коралового острова**
- 3. Поміркуйте, чим можна пояснити характерну кільцеву форму атола**

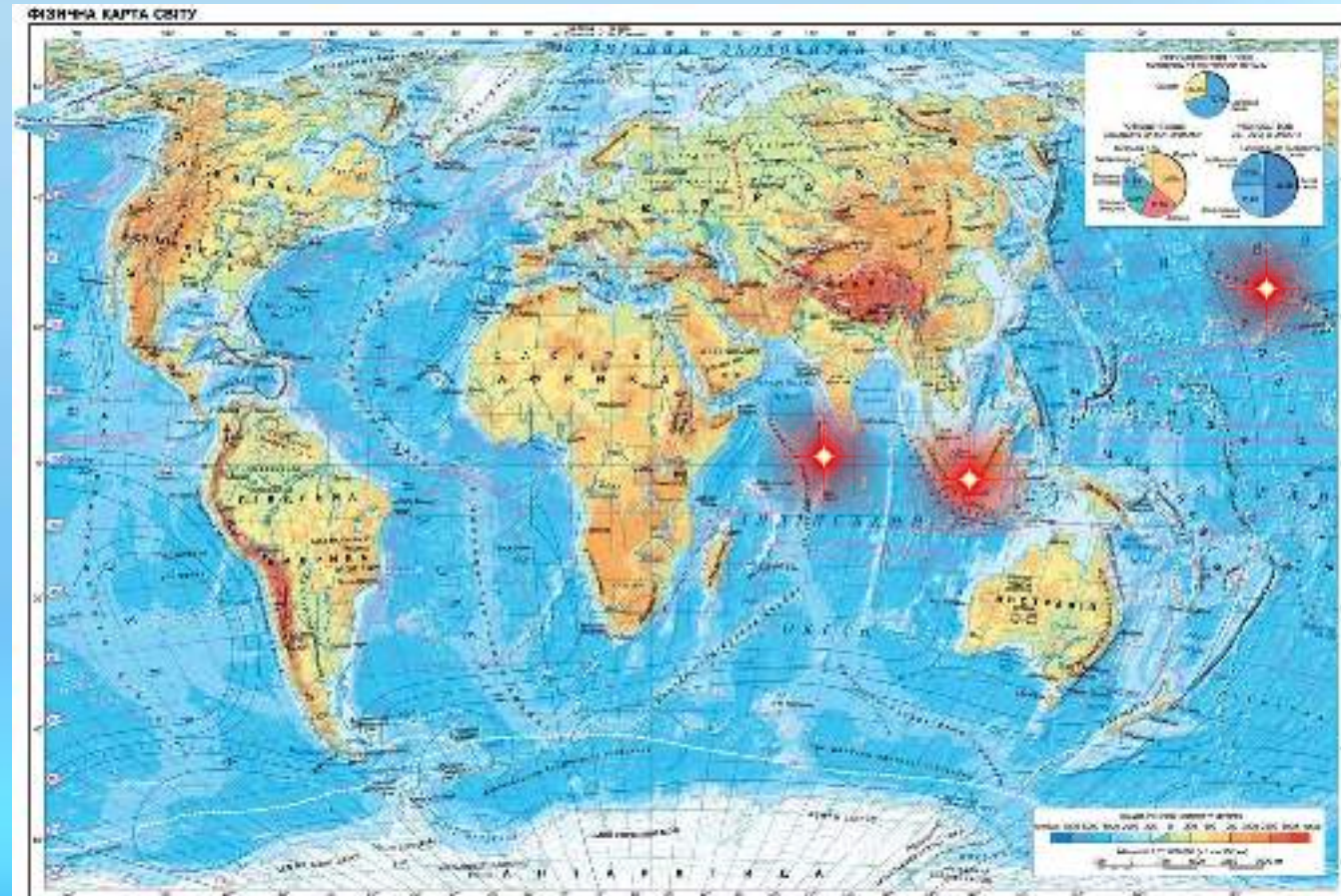
Архіпелаги

Архіпела́г

— це група островів, що лежать на невеликій віддалі один від одного й об'єднуються в одне ціле

- острови лежать близько один до одного
- мають однакове походження та геологічну будову:

- Малайські о-ви → архіпелаг материкових островів
- Гавайські о-ви → архіпелаг вулканічних островів
- Мальдівські о-ви → архіпелаг коралових островів

Півострови

Півострів

— це частина суходолу, що вдається у воду
й оточена нею з трьох сторін

Аравійський
2,7 млн км²

Скандинавський
800 тис. км²

Кримський 26,85
тис. км²

Індостан
2 млн км²

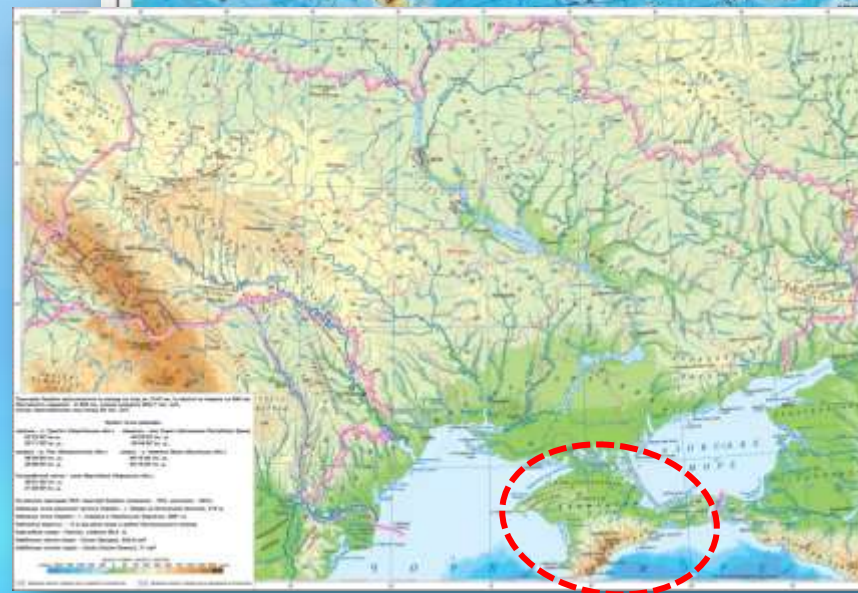
Завдання.

1. За картосхемами з'ясуйте, за якими ознаками названі географічні об'єкти віднесені до півостровів
2. За картою півкуль наведіть приклади інших півостровів на різних материках

Півострови

Найбільші півострови:

- в Європі — Скандинавський
- в Азії — Аравійський та Індостан
- в Африці — Сомалі
- в Північній Америці — Лабрадор
- в Україні найбільшим півостровом є Кримський, що вдається в Чорне море

Миси

Миси

— це незначні виступи берегової лінії в бік моря – невеличкі півострови

Мис Корнвол, Британські острови

- На них найчастіше розміщують маяки, що подають сигнали кораблям

**маяк на мисі Херсонес
у Севастополі**

«Вірю – не вірю»: перевіряємо інформацію

• Переважна більшість островів на Землі є природними. Проте існують штучні, зроблені людиною. Наприклад, острів у затоці Осака японського острова Хонсю, на якому розмістився стійкий до землетрусів та тайфунів Міжнародний аеропорт Кансай. Штучні острови можуть будувати з землі, каміння, піску, крижаних блоків, бетонних плит. А Острів Мрії, в Токійській бухті, японці побудували повністю з відходів. Першим штучним островом в ОАЕ став Вітрило в Дубаї. Потім тут створили Острови Пальм – три острови у формі фінікової пальми. Одним з найбільших проєктів ОАЕ стало будівництво архіпелагу «Світ» – близько 300 островів, які повторюють континенти Землі. Планується збільшити архіпелаг «Світ» створенням нових островів за проєктом «Всесвіт». Штучні острови не мають офіційного статусу острова з економічною зоною біля нього.

Міжнародний аеропорт Кансай на побудованому штучному острові в Японії

Один з пальмових островів Джебель-Алі (ОАЕ)

Працюємо з підручником

стор 162

Домашнє завдання

Читати параграф 37, вчити поняття.

На контурну карту нанести географічні об'єкти:

Моря: Аравійське, Чорне, Середземне, Карибське, Балтійське

Затоки: Мексиканська, Бенгальська, Велика Австралійська, Аляска

Протока: Дрейка, Мозамбіцька, Беренгова, Гібралтарська, Магелланова

Острови: Мадагаскар, Шри-Ланка, Гренландія, Великобританія

Півострови: Аравійський, Камчатка, Скандинавський, Каліфорнія

Архіпелаг: Канадський Арктичний, Гавайський, Багамський, Японський.